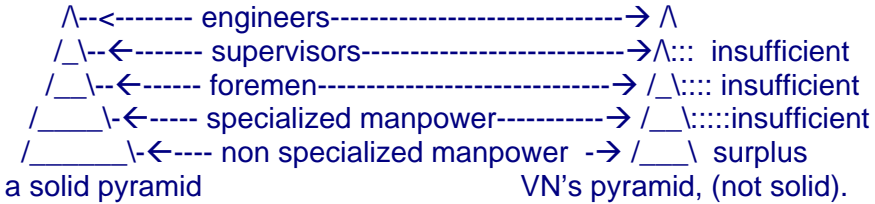

Lời bàn: [Tiếp theo phần phỏng vấn về Democracy of the Mind]

1- “[Dr Vien draws a chart on a yellow, lined note pad. He sketches and labels several blocks to represent each segment of the education system]” Tôi vẽ ra những “barre de saut en hauteur” để cho athletes phải nhảy qua, mỗi barre là một kỳ thi, phải nhảy qua cái barre đó mới được học tiếp. Hồi trước học xong 5 năm Tiểu Học, phải thi cho đậu (nhảy qua barre), có được bằng cấp “Sơ Đẳng Tiểu Học”, rồi thi cho có bằng cấp “Certificat d’Étude Franco-indigène” mới được lên học Trung Học. Rồi học 3 năm, phải thi (nhảy qua barre) đậu “Brevet” mới được lên lớp, học thêm 2 năm để thi (nhảy qua barre) cho được bằng cấp “Bacc I”, rồi học thêm 1 năm mới được thi (nhảy qua barre) cho có bằng cấp Bacc II mới được vào Đại Học.

2- “We will have a continuous 12-grade system”....Khi trước ở cấp Tiểu Học thì đếm ngược từ “Lớp 5”, rồi “Lớp Tư”. “Lớp Ba”, “Lớp Nhì”, “Lớp Nhất”. Rồi lên Trung Học thì đếm ngược từ Lớp “Đệ Thất”, rồi Lớp “Đệ Lục”, v.v. tới Lớp “Đệ Nhất”
 Bây giờ tôi cho đếm xuôi luôn từ “Lớp Một” đến “Lớp 12” mới phải thi [như ở bên Mỹ và ở các nước Á-Đông khác.] “The continuous 12- year school cycle which President Thieu put into effect by decree several months ago”. Là việc mà tôi cho là quan trọng và “far-reaching” nhất.

3- “You see, our society is like a pyramid” tôi vẽ một cái hình pyramid như thế này:

Napoléon có nói:”On gagne les batailles avec les sous-officiers, on reconstruit un pays avec les contre-maitres” (contre-maitre là foreman). Vì hạ-sĩ quan (sous-officiers) gần lính mới chỉ bảo và đốc thúc lính đánh cho hăng hái, thì mới thắng trận được. Còn cai (contre-maitres) gần thợ mới chỉ bảo và đốc thúc thợ làm cho đúng, thì mới xây dựng được. Chớ một quân đội gồm toàn là tướng chỉ biết vẽ plan và ra lệnh, thì ai chỉ bảo và đốc thúc lính đánh cho hăng để mà thắng ? Còn một xưởng gồm thật nhiều kỹ-sư chỉ biết vẽ plan và ra lệnh, mà thiếu cán-sự, thiếu cai để chỉ dẫn và đốc thúc thợ thì xây dựng hay sản xuất được cái gì cho đúng tiêu chuẩn ? Mà VN nặng tinh thần “sĩ, nông, công, thương” ai cũng muốn làm “sĩ”, cũng muốn cho con mình đi học thành một “sĩ”, nên rất thiếu cấp “specialized manpower, foremen và supervisors”, thành ra cái pyramid của VN không vững (not solid).” But the greatest shortage is in specialized men, workers at the technical level. The pyramid needs reinforcing at that point..” Thì tôi chỉ vào chỗ thiếu là specialized manpower, foremen và supervisors (chỗ có dấu :::::)

4- “ *With interlinking plans of study, a student can switch from one major to another without losing all of his credits*”. Tức là tôi đem cái “*credit system*” vào hệ thống Đại Học của VN.

“*Our basic system must conform with the one used around Southeast Asia. And most of our neighbors already have adopted the college system as well as a program of bachelor’s and master’s degrees that are comparable*”. Tức là tôi đem các hệ thống bachelor và master vào Đại-học VN để có thể so sánh với các nước láng giềng. Hiện nay Pháp đang muốn sửa đổi nền giáo dục của mình để có thể đem cái “*credit system*” và hệ thống “*Bachelor, Master, và PhD*” vào Université của Pháp (cũng nói vì lý do để có thể so sánh với các nước láng giềng) nhưng gặp rất nhiều khó khăn và chống đối.

5-“ *within a few years we will probably be operating institutes that give two-year vocation-oriented courses-something like American junior colleges..*” Tôi đem vào hệ thống giáo dục sau Trung Học của VN một loại “*Community colleges*” giống như Junior colleges của Mỹ học hai năm và hướng về việc đào tạo nhơn công chuyên nghiệp (*specialized manpower*). thợ và cai (*foremen & supervisors*) là những thành phần rất thiếu trong cái pyramid của VN.

6- “*Another far-reaching change we are working on is university autonomy*”..Tôi đã đưa lên Quốc Hội một dự-luật về quyền tự-trị của Đại-học (“*university autonomy*”) để cho Đại Học VN được cai quản bởi một Ban Quản Trị (*a governing board*), để Quốc Hội thảo luận và viết ra thành luật.

7- “*Dr. Vien....., May we touch a bit more on changes that affect parents and the community as a whole? - Certainly...*” Tôi cho phép và khuyến khích các “*Hội Phụ Quynh Học Sinh*” tham gia nhiều hơn trong các hoạt động về giáo dục ở địa-phương. (Đọc các câu trả lời cho câu hỏi này)

8-.”*...our slogan these days is “All for Teacher Training”.....In service training for teachers during the summer vacation period*”.... Năm ngoái ở đây tôi gặp một cựu giáo sư Trung học ở VN nhắc lại rằng tôi là người đầu tiên cho tổ chức những lớp “*Cập Nhật Hóa*” (*Up-Date*) cho giáo chức trong những kỳ nghỉ hè.

9- Hồi thời ấy tôi đã chủ trương: “*..We must introduce, even to the young children the idea of international cooperation and interdependence. I have told my teachers that we must tell youngsters about how Southeastern Asians must accept to live with their neighbors*” .

Khối “**ASEAN**” là **Association of South East Asian Nations**, được thành lập năm 1967 và gồm có 5 hội-viên là Thái Lan, Indonesia, Malaysia, Singapore và Philippines. Đến năm 2006, thì có tất cả 10 hội-viên [5 hội-viên mới là: Brunei (từ 8/1/84), **Việt Nam(từ 28/7/95)**, Laos, Miến-Điện (Myanmar)(từ 23/7/97) và Cambodia (từ 30/4/99)].

Hồi thời ấy mà tôi đã nghĩ rằng “*Perhaps the fate of humanity will be decided in the Pacific .So we must change to have our eyes more and more turned to the Pacific*” Lúc ấy Trung Cộng còn “lết bết” với “vệ binh đỏ” của cuộc “Đại Cách Mạng Văn-Hóa”. Mà rồi bây giờ Trung Cộng đã thành một cường quốc, và Pentagon đã liệt kê Trung Quốc như có thể sẽ là một địch-thủ của Mỹ trong tương lai.[tức là vận mạng của nhơn loại có thể trong tương lai, sẽ được quyết định ở Thái Bình Dương.]

10-“*We need discussion.....that is the first step to a real democracy...*Không phải chỉ cầm lá phiếu đi bầu là có dân chủ thật sự, mà dân phải có một tinh thần dân chủ (*democracy of the mind*). mới thật sự là dân chủ. “*...and above all, we will discuss*”. Bên Mỹ từ Trung, Tiểu Học tới Đại Học, sau mỗi cours thầy đều hỏi:”any question?” Thì học trò ào ào đưa tay lên hỏi. có khi hỏi một câu ngớ ngẩn hay ngoài đề, mà thầy vẫn phải bình tĩnh trả lời. Lớn lên làm công dân, thấy Tổng Thống đi kinh lý, hay một ứng-cử-viên đi vận động bầu cử, sau khi thuyết trình đều hỏi:”any question?” Thì trong hàng khán-thính-giả có nhiều người đưa tay lên hỏi. có khi hỏi một câu ngớ ngẩn, ngoài đề, hay là “ xỏ-lá ”, mà Tổng Thống hay ứng-cử-viên vẫn phải vui vẻ trả lời. Đó là dân chủ. Nên phải cho phép và khuyến khích học sinh, sinh-viên, dám hỏi thầy, để rồi về sau khi lớn lên thành công dân, mới dám hỏi chánh phủ.

Ông nhà báo phỏng vấn tôi đã thấy được cái sự quan trọng đó, nên để cái tựa của bài phỏng vấn: ”**His Goal: A democracy of the Mind.**”